

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 2. An de Doctoribus Christianis ex Christi argumentatione
autoritas concilietur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

A versu 29. ad finem vsq; legitur in Ecclesiâ Syriacâ, in ministerio, seu officio, seu statione secunda noctis, tertiâ hebdomadis passionis, & domini Stephani στέφανος demari E. Stephanus, hoc est, domini mei Stephani. Visitatum est enim apud Syros sanctorum nominib; hoc honoris vocabulum præponere. sicut dicunt Dominus Petrus, Dominus Paulus. Eratigitur in illâ Ecclesiâ θωσχομελεθθα thoschmeleththa. seruitus, seu statio S. Stephani protomartyris, stationem autem appellant, quod veluti serui coram Deo, & aulâ cœlesti sese sisterent.

VERSUS 1. & 2.

Tunc Iesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens: super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei.

QUESTIO I.

Quomodo Scribae & Pharisei sederunt super cathedram Moysi?

Vitia non
ordinem
Christus
reprehendit.

§. 1. **O**bservauit inter Latinos S. Cyprianus Epist. 69. Christum ita sacerdotum & doctorum vitia reprehendere, vt tamen functionem, ordinemq; non infirmaret, ex quo ille quoq; Episcopatu suo auctoritatem asserit. Apud Græcos eodem modo Chrysostomus argumentatur, & ostendit non deici illos officio, quantumvis vitiosos. Ita hunc in locum ἡν αὐτῶν ἔστη τὸ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ποιηταὶ ὅντων, ὡς περ τὰ τοσαύτην καθήκοντα εἶπεν· πάντα ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμεῖς ποιέτε, καὶ ὅσα ἐὰν λέγωσιν, ἀλλὰ τὰ ἐθέτετε, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Sic igitur quâs nequâ essent, principatum eis confirmat, vt vel post increpationem, edixerit: facite quæ uing, illi uobis esse faciendâ confirmat: non enim sua, sed quæ per Moysen Deus imperauit prædicant. Tu autem considera quantum Moysi deferat honorem & se veteribus conuenire ostendat.

Doctores vi-
ta doctrinâ
consentaneos
esse debet.

Vita enim doctoris à doctrinâ ipsius discernendâ est, cum in promptu sit bona alijs consilia dare, cupiditatib; resistere arduum: ideo illud pene omnes, hoc pauci præstant. Hoc olim Philosophorum etiam vitium fuit, ita non parum vitiosus Plato in Timæo docuit. Σοφιστὴν οὐκ ὁλοῦνται λέγειν ἀποδεικνύμενοι τὴν ἀρετὴν, ἔργῳ δὲ πάντῃ πᾶσιν ἀποκισμένοι. Sapientiam profuturam haud pauci verborum tenuis, virtutem docentes, factis omnino ab eâ semoti.

Cathedra
Moysi non
est sedes.

§. 2. Cathedram Moysi nullo modo interpretor eam, quam ipse in sedem: nec. n. credibile est, in Christi tempora seruatum, & ad institutum parum faciebatur. Non enim auctoritas ex sede Phariseis aut nascebatur, aut crescebat. Itaq; non probo, quod nonnulli Moysi cathedram interpretantur suggestum ex l. 2. c. 8. 4. Esdræ: ubi ille stare in gradibus, & legem populo audiente pronuntiare dicitur. Stans enim ipse legit, non sedens. Errat itaq; Bucerus, cum monet Cathedram non significare auctoritatem Moysi, quâ abutebantur Scribae & Pharisei, sed locum ex quo Moysi legem populo prælegebant, & explicabant. Nec orthodoxi duntaxat, sed etiam sectarij aliter locum illum exponunt.

Cathedra
vocat, auctoritas.

§. 3. Cathedra igitur Moysi, est ordinaria ad legendam, interpretandamq; Dei legem vocatio, & ex vocatione auctoritas. Pharisei igitur & Scribae ad erudiendum in fide moribusq; Dei populum vocati erant, & eâ auctoritate, quam ordinariæ successionis iure hereditabant, in Ecclesiâ subleuabantur, ita veteres Augustinus lib. 4. de doctrinâ Christiana c. 27. l. 16. c. 29. contra Faustum l. 4. de baptismo, contra Donatistas c. 11. Chrysostomus, Euthym. alijq; Chrysosto-

mus secuti; ita & noster Maldonatus, Barradius, deinde Iansenius, Carthusianus. Abulensis tamen ad docendi vocari cathedram arbitrat, vt sit cathedra Moysi ipsa prædicatio & expositio legis Moisaicæ, quæ tamen expositio non priuata præsumptionis, sed ordinariæ missionis fuit. Nec interpretationem illâ hæretici repudiant, quamvis ex illâ errores suos refutari sentiant. Zuinglius hoc loco: *Cathedram Moysi doctrinâ appellat, & prophetiam: hanc autem expositionem legis dicit.* Non enim legem Moysi tantummodo prælegere, sed illius sensum explicare, est prophetare. Eodem modo Caluinus. Phariseis nomen Pherusim impostum, & in mylticum scripturæ sensum subtilis inquirent, in tradendo Dei cultu & sanctæ viuendi disciplinâ præcipuè eorum viguisse auctoritatem, rectè vires probos fuisse magistros, impijs operibus pessime vitam instituisse, quare ad eorum ora, non manus atrendendæ. Sedere autem in Cathedrâ Moysi definit, nihil aliud esse, quam ex lege Dei, tradere quomodo viuendum sit. Addit vero: [simul tamen legitima vocatio hic notatur: quia ideo scribas audiri iubet Christus, quod publici essent ecclesiæ doctores. Sedet ergo in cathedra Moysi, qui non ex seipso, vel proprio sensu, sed ex Dei auctoritate & sensu præcipit.] Hæc Caluinus. Latius eadem illa Benedictus Aretius prosequitur, vt ostendat, per cathedram ordinariâ vocationem signari. Et Erasmus notanter monet, sedere esse legere & interpretari. Quod accurate obseruandum est, vt postea ostendam. Hinc eorum ipsorum cōfessiones cōuincuntur, vt concedant, in Ecclesiâ ordinarij esse à Deo scripturæ interpretandæ munus institutum, ideoq; illam nec natura sua omnibus planam facilem; intellectu esse, neq; eam prouinciam omnib; mandatam.

QUESTIO II.

An doctoribus Christianis ex Christi argumentatione auctoritas concilietur.

§. 1. **Z**uinglius inde conficit, sibi suisq; permisum, vt in Pontifices & sacerdotes inueharer. Caluinus, Papistis satis esse, ait, titulo pradiuocari. Verum illi more veterum hæreticorū hædunt sacerdotes, nos imitatione sanctorū eos defendamus: Cathedram, inquam, non vitia: quæ non omniū sunt, & quamuis plurimorum essent, non tamen cathedram euertent, licet plurimos contagionē inficeret. Obiciebant Augustino Petilianus & alij l. 2. c. 57. [Si cathedram, inquit Petilianus, vobis miseri vendicatis, vt a superius diximus, habetis illam profecto, quam Dauid propheta psalmographus pestilentie cathedram pronuntiavit: vobis enim iuste relicta est, quia in ea sancti sedere non possunt.] Planè quasi verba nostris hæreticis præiret.

August. respondit: *Et hæc non vides non aliqua esse documenta, sed vana conuitia. Hoc enim est illud, quod paulo ante dixi, Verba legis dicis, sed in quos dicis, non attendis: sicut Diabolus verba legis dicebat, sed cui diceret, non agnoscebat. Ille caput nostrum sursum ascensurum, deorsum voluit deicere: vos autem corpus eiusdem capitis, quod per totam terram diffusum est, ad exiguum partem vultis redigere. Certe ipse paulo ante dixisti, nos legem nosse, & legem loqui, sed in actibus erubescere. Dicis quidem ista nihil probans, sed ut si aliquibus probares, de his ceteris non præscriberes. Verum tamen si omnes per totum orbem tales essent, quales venis?*

penissime criminari, cathedra tibi quid fecit Ecclesia Romana, in qua Petrus sedet, & in qua hodie Anastasius sedet: vel Ecclesia Hierosolymitana, in qua Iacobus sedet, & in qua hodie Ioannes sedet, quibus nos in Catholica unitate conuenimus, & a quibus vos nefario furore separati? Quare appellas cathedram pestilentia, cathedram Apostolicam? Si propter homines, quos putas legem loqui, & non facere, nunc quid Dominus IESVS Christus propter Phariseos, de quibus ait: Dicunt enim, & non faciunt; cathedra, in qua sedebat, illam fecit inuariatam? nonne illam cathedram Moysi commendauit, & illos seruato cathedra honore redarguit? Aut enim, cathedram Moysi sedent: quia dicunt facite, quia autem faciunt, facere nolite: dicunt enim & non faciunt. Hec si cogitatis, non propter homines, quos infamatis, blasphemare cathedram Apostolicam, cui non communicatis. Sed quid est aliud, quam nescire, quid dicere, & tamen non posse nisi maledicere.

Quamuis exempla trahant in vitium, non tamen nomen, & ius doctorum perdunt, dum virtutem edocent. Vtque igitur mores sacerdotum doctrinae aduerterent, non tamen eorum exemplo lasciuire fideles debent, multo minus cathedra concessa illos excutere. Christus enim ideo audiendos docet, quia in cathedra Moysi sederunt. Sunt multi inter Ecclesiarum verarum & orthodoxarum sacerdotes, qui salem infatuatum se ostendunt, filij sunt tenebrarum, serui inuiles, nec tamen vocatione, nec officio excidunt. Constat sane Deum Euangelij sui praeconibus arbitrij libertatem relinquere, eam naturalis infirmitatis sapientia ad malum inflecti, aliquando errore eligentium pessimos ad Doctoris munus assumi. Nec tamen sacramenta pollui, etiam grauib. sceleribus sit contaminatorum efficaciam pendere ab innocentia ministrum. Fructum enim baptizantium existimabant baptizatos: quibus respondet Augustinus. l. 2. c. 2. contra Epist. Petilian. Si ita est, magnum malum Africa denuntiatur, si ut Operati pulli auerunt, quotquot Operatus baptizant.

§. 2. Non tamen eo se tueri possunt illi, qui nullam habent vocationem, & cum in maximis sint vitij, nonam etiam doctrinam adducunt, nec in Cathedra Christi sedent, & errores ex se faecos vitae turpitudine faciunt abominabiles. Explicuit egregie eam rationem P. Adamus noster Tannerus demonstrat. i. in anatomia Augustin. confessionum. p. 41. [Verum si loquamur de eo, qui non ordinari ac consueti hominum electione, sed extra ordinem ab ipso Deo (falli & fallere nescio, ac proinde non nisi dignum & aptum ad designatum munus electuro) eligatur ac destinetur, non ad communem, & veterem si dei doctrinam tutandam: sed ad propriam ac nouam mundo inferendam, adeoque ad extinctam in mundo fidem reuocandam, ac restaurandam impossibile est, ut talis prudenter existimetur esse bis terve periculosus, & impurus apostata, Deo & hominibus inane execrabilis, ut in argumento superius dictum est, ubi expresse locuti sumus, de aliquo extra ordinem a Deo misso, ad veram Dei fidem, fideique doctrinam collapsam in mundo restaurandam ac reuocandam, atque adeo ad nouam, & immediatè antea in mundo inauditam fidem disseminandam, & propagandam: quæ suam primam auctoritatem ab auctoritate & profeminatore suo accipere, vel tueri debet. Vt in nostro casu, cum de Luthero agimus, accidit. Ad huiusmodi enim nouæ doctrinæ, & fidei predicatorum respectu illud Christi. Matth. 7. Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos, &c. Nō omnis qui dicit mihi Domine Adami Conzen in Euang. Tom. I.

Domine (etiam si nomen, & verbum meum centies multiplicet) intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Hæc ergo nota est ab ipso Christo proposita dignoscendi eos, qui veluti prophetae noui nouam doctrinam, quasi diuinitus inspiratam iactantes, extra consuetam aliorum Doctorum ac Pastorum semitam post se alios abducere conantur. Hi si vitam diuinis legibus consentaneam non agant, si fidem Christi, quam verbis profitentur, factis perfidiant, persuasissimum esse nobis debet, eos non nisi falsos Prophetas esse, utcumque vel millies interim diuina nomina verbumque: ut aiunt purum putum Dei iactitent.] Atque adeo his ex vitij hæreses originem ducunt: neque enim, vitia commendant errores, & de suo loquuntur, non quaerunt quæ sunt Iesu Christi: hoc deteriores, quod etiam somnia sua tribuere Deo non verentur. De Luthero testantur Tigurini in confess. Germ. Propria cerebri figmentis usque, adeo illi placent, ut quotquot illa vi Dei oracula, ut reuelationes non suscipiunt, pro asinis habeant.

§. 3. Argumentum inuictum est apud Bellarminum l. 3. c. 5. & Iacobum Gretserum in eiusdem capitis defensione. Si enim audiendi successores Moysi, nonne audiendi etiam, & multo magis successores Petri? Obicit Witrakerus. Quædam rectè docebant, in his audiendos: non audiendos tamen fuisse per omnia: tum non errasse, cum secundum legem Moysi docebant. Hoc quidem verè ille docet: non errasse cum legem Moysi docerent: quod autem adiungit, quædam non rectè docuisse, perspicue falsum est: nam Christus omnia complexus est. Quæcumque dixerint, facite. Intelligit vero de publicæ auctoritate, quæ ex cathedra docebat cum suo Concilio summus Pontifex, quæ in doctrinâ non errabant. Priuatim multorum erant varij errores.

Quod vero Hunnius etiam publicam doctrinam viciosa fuisse arbitratur: in eo ipse vehementer errat. Publicè docebant multi errores, sed non publicè Ecclesiæ auctoritate. Quocirca non monet Christus, ut doctrinam examinent, quam ex cathedra doceant: sed ut faciant, quæ dicunt. Docebant quidem illi non audiendum esse Christum, eum eicere in Beelzebub dæmonia: sed priuatæ inuidiæ, odij, impietatis erant illa flagitia, non publicæ auctoritatis. Nec oēs Scribæ & Pharisei veritatem infallibili certitudine docebant, sed cum suo Pontifice coniuncti, ut nunc Conciliū cui Pontifex præsidet. Nec vilius est momenti Sibrandi obiectio: Inde enim concludere sibi videtur posse: Cathedram siue doctrinam Petri esse interpretationis regulam. At Christus ius & auctoritatem Ecclesiæ in controuersis decidendis, & doctrinam tradendam demonstrat, quod ne quidem in Phariseis & Scribis defecit. Nec cathedris aliorum Apostolorum idem est concessum privilegiū: quia soli Petro dictum est: *Pasci oues meas.* Romana Ecclesia semper refugium fuit omnium vbiuis oppressorum, & index. Iulius testatur ut est in eius Epistola, apud Socrat. l. 2. c. 13. & Sozom. l. 3. c. 9. *ὅτι αὐτὸν ἱερέων, ὡς ἀντὶ ἀποδείξειν τὰ ἁγία γράμματα παραλύμενα τῶν ῥωμαίων ἐπισκόπων.* Esset legem sacerdotalem, seu canonem Ecclesiasticum, ut irrita decernerentur, quæ præter sententiam Romanorum Episcopi acta essent. Et idem Iulius ad Athanasium. *An ignari estis consuetudinem hanc esse, ut primum nobis scribatur, ut hinc quod iustum est definitur?* Hinc apud Tertullian. de pud. c. 1. Pontifex Maximus, & Episcopus Episcoporum appellatur. Quos titulos inimicus ille recenset, non facturus, nisi in Ecclesia vtitur fuissent. Verum de his alijs pluribus.

Interim cum iam Christo præsentem, & sese clarè & euidenter ostendente filium Dei esse, ac Messiam

contradicerent, Cathedra Moſis deieſti ſunt, & Pontificem ipſe dominus egit, deinde Vicarium ſuum Petrum conſtituit, qui, Phariſeis & Scribis deinceps falſa docentibus, errores docere non potuit.

VERSUS 4.

*Alligant enim onera graua & im-
portabilia, & imponunt in hume-
ros hominum, digito autem ſuo no-
lunt ea mouere.*

QUESTIO I.

Quae onera imponebant Scribae?

§. 1. **G**raua ſagitta, & dyſſaſtarta, portatu difficilia: quaeq; ipſi digito mouere nolunt, pro xiv-
trau Syrus habet, דנקרין denecrophun, quod eſt acce-
dere, tangere. Turpe vero doctōribus erat, quod ipſi
immunes operum, alios laſſabant, labores vigendo, ſibi ſecuri omnia remittebant. cum non Dei cultus
modo, ſed naturalis etiam poſceret æquitas, vt legem
paterentur, quam ipſi tulerant. Duobus vero mo-
dis graua imponebant: nam legis antiquae omnes
cerimonias rigidiffimè, inde ſanctitatis opinionem
aucupantes, exigebant: Sabbathum v. g. ſuperſti-
tiouſſimè colendum tradebant, non illo ſanari, non
iuuari quenquam ferebant, cum iumenta tamen ipſi
curarent. Phariſaici ſabbati obſeruatiōis documentum
in Synefio legitur, qui Iudaeum in periculo re-
migare noluiſſe refert. Noua plurima addiderunt, ad
iuriſſum vſq; gentilium, vt ſectos Herodis, vide Per-
ſium Satyra 5.

H. rodus venire dies, vult ag. fenestrâ

Disposita pinguem nebula n. vomuere lucerna.

Sabbatis etiam factum ab illis liquet, Seneca Epistol.
95. *A cendere aliquem lucernam sabbatis prohibemus: quon-
iam nec lumine diuigent, & ne homines quidem delectan-
tur fulgine.* Hæc Iudæi κακογυνία domi uſurpabant,
occasione ex templo, in quo perpetuus ignis alebatur
accepta.

Nec hæc modo ad amuſſim exigebant, ſed fabulis,
rationibus falſis ad obſeruatiōem legis perſuadendam
abutebantur, cuius ſarınæ pleni ſunt libri Thal-
mudici, nugamenta enim illa poſtmodum in im-
menſum aucta ſunt. Legem vero Dei illis addita-
mentis ſædum in modum contaminabant, cuiusq;
auctoritatem eleuabant. Sic intelligo Theophy-
laſti, Haimonis, interpretationes. Euſi enim legiſ-
lator æterna Dei ſapientia fuit, & legis obligatio gra-
uis, onus tamen illius Scribæ interpretando aggraua-
bant, nec quam Dauid, aliiq; moderationem, admitte-
bant.

Onus vero difficulter portabile traditionibus, &
obſeruatiōibus nouis augebant, & miſeros iniuſto
ſub falſe premebant. Nam ſi tantummodo lotiones
corporum, vtreorum, calicum conſideremus, quan-
tam moleſtiam adſerebant? *Δευτερεως* igitur additæ
veteri legi, pondus ingens adſerebant, & humeros
deprimebant.

§. 2. Omnino autem grauiorem oneris portatio-
nem magiſtrorum mollities faciebat, qui ne digito
quidem ea, quæ præcipiebant, attingere conaban-
tur: nec enim pietatem, niſi ſuauem & deliciouſam
amplectebantur, imò omnem abdicantes timorem
Dei, auſterè conſcientiis dominabantur: ſimiles il-
lis noui Euangelij miniſtris, quos Aretius Calui-
nianus ait, *dissolutos, auaros, ebrios, adulteros, vanos*

*Legem con-
tempnibile
faciebant.*

*Mollities
ſcribarum.*

iſſe, quos tamen audiendos in cathedrâ eſſe con-
tendit. Quâ quidem in re fallit, & fallitur. Non
enim in apoſtolica illi cathedrâ ſedent, ſed in
ſede peſtilentiæ, quam non ordinariâ, vel ex-
traordinariâ vocatione: ſed proſanâ curioſita-
te, apoſtaſiâ, hæreſeon deſenſione conſcende-
runt.

§. 3. Porro ligare idem eſſe, quod leges impone-
re ſatis conſtat: ideo enim culpantur, quod legibus
ſuis, quos negligebant ipſi, populos onerarent. Con-
cedunt hoc Sutilius, & Sibrandus, contra Bellar-
minum lib. 4. cap. 16. de Pontifice. Et Witræus,
ligare ſignificat legem imponere, ſator. Fatetur etiam hoc
à Chriſto in Phariſæis reprehendi. Et nos alio loco
expoluimus.

VERSUS 5.

*Omnia vero opera ſua faciunt vt ui-
deantur ab hominibus: dilatant
enim phylacteria ſua; & magnifi-
cant ſimbrias.*

QUESTIO I.

*Quomodo Phariſæos ſuperbia, & hypochriſis
conuincit?*

§. 1. **P**aradoxon videri poterat, quod omnis iuſti-
tia, ducibus & doctōribus legis Chriſti ſen-
tentiâ, detraheretur: orationes eorum longas vide-
bant, & ſimbrias religionis indices, decimationes
mentæ & ancti, ſimiliumq; rerum. At Chriſtus vt vno
verbo improbis illis laruam detraheret, & nuda eo-
rum vitia ſpectanda præberet, etiam bona illa, quæ
populus mirabatur, ſpeciem duntaxat virtutis ha-
bere demonſtrat: omnia enim ſuperbiâ, vanitate,
auaritiâ contaminata eſſe. Omnia enim non Dei cau-
ſâ faciebant, ſed *τῶς τὸ θεῶν ἵνα*, vt ſpectarentur ab
hominibus: Boni enim haberi, mali eſſe pergebant,
nec virtutem, ſed famam virtutis, & commodam ſpe-
ctabant, quorum theatrum homines erant, quibus
placere percipiebant. Quod itaq; maximi faciebat
populus, Chriſtus abominabile coram Deo eſſe de-
monſtrat.

§. 2. Dilatabant Phylacteria, & magnificabant
ſimbrias. Has diuinâ ferebant, vt Exod. 13. 16. vt legis
diuinæ recordarentur. Sic Deus præcepit Deut. 6. 4.
Num. 15. 38. & 39. 40. item Deut. 22. 12.

Phylacteria laminulæ ſunt, ſeu bractææ, & inter-
dum membranulæ, quas fronti, brachijs, manib. cir-
cumponebant, legis aliquam partem inſcribebant,
vt religioſi obſeruatores legis viderentur. Fimbrias
νεφέλαι Græci appellant, & quædam exemplaria
addunt: *ἡν ἰσχυροὶ ἀνδρῶν*, veſtium eorum. Has am-
plioris faciebant *hypocrita*, vt conſpectiores eſſent,
atq; adeo etiam, vt in Phylacterijs plura legis man-
data inſcribere poſſent. Fimbria Num. 15. dicitur
זיזית zizith. Epiphani. hæc. 15. Phylacteria è pur-
purâ eſſe exiſtimat. Toſtatus Phylacteria appellat, &
deducit à Phylaxe, & Thora, hoc eſt, *lege cuſtodientiâ*,
quaſi vero è Græcâ & Hebræâ voce amphibia dicto
conſtet.

De Phylacterijs vide Chryſoſtomum hoc loco.
*Quoniam ſunt hæc phylacteria & ſimbria: quoniam faciē ob-
nubiliorum Dei obliuſcebantur. idcirco Deus ſigna ſua in libellis
breuiſſimè conſcribi & manib. eorum appendi inſiſt. vnde di-
ctum eſt. nec remoue buntur ab oculis tuis. Hæc phylacteria, id eſt
conſeruatoria, vocantur, ſicut multa multorum modis ſunt enan-
gelia ex: oſſo dependēs: & vt aliud de in memoriâ reduciatur,
quod*